

Universitätsbibliothek Paderborn

Cvrsvs Theologici ...

Ea Brevitate Conscriptus, Qvam Tot Tantarvmqve Rervm Amplitudo Et
Varietas Patitvr ...

Quas Prima Pars Et Prima Secundæ Divi Thomæ Complectvntvr -
Qvæstiones Insvper Ad Mores & praxim spectantes, quæ peculiarem cum
Scholasticis habent connexionem, declarantur

Carleton, Thomas Compton

Leodii, 1659

Sect. VI. Diluuntur argumenta contra Scientiam conditionatam.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13718

verè fecuturum, seu aliquo pòst tempore habitu-
rum existentiam. Sicut exempli gratià hic mundus
propriè non dicitur præcedere, seu antecedere
alium, nec Incarnatio Filii Incarnationem Patris,
aut Spiritus Sancti: unum enim præcedere aliud,
connotat illud aliud fecuturum. *Prænotio*, inquit
S. Damascenus in Dialogo contra Manichæos,
est, qua futura sunt, antequam in actum prodeunt,
nosse. Idem docet Hugo de S. Victore, 1. de Sacram.
par. 2. cap. 18. scientiam Dei distinguens à præ-
scientiâ, dicitque, *Si futura non essent, fore quidem*
in Deo scientiam, non tamen præscientiam: & addit;
illa qua præscientia est, scientia fuisse, etiamsi præscien-
tia non fuisse, si futurum aliquid non fuisse. Idem
etiam affirmat Magister sententiarum, & alii Theo-
logi. Hoc ergo solum sensu negant Patres præ-
scientiam contingentium conditionatè tantum fu-
tutorum.

Scientia & præscientia quo pacto inter se distinguantur.

sum in hac fundatum, nequit esse infallibile: con-
jecturæ enim, quæcunque demum fuerint, solum
sunt conjecturæ.

Probatur quartò, nam sine hac scientia non po-
test Deus perfectam providentiam exercere, nec
prudenter se in hominum conversione, & aliis re-
bus contingentibus, gerere; nisi enim sciat quem
effectum habitura esset in Petro talis gratia excitans,
seu bona cogitatio, si ei hic & nunc daretur, fru-
strabitur frequenter divina voluntas, nec asseque-
tur quod intendit, sicque cæco modo in rerum
dispositione procedet, non certissimè & infallibili-
ter, ut Deum decet.

Hoc, inter alios, clarissimè docet S. Augustinus
lib. de Prædest. Sanctorum, cap. 14. ubi prædesti-
nationem definiens, sic habet: *Prædestinatio San-*
ctorum nihil est aliud, quam præscientia & preparatio
beneficiorum Dei, quibus certissimè liberantur, quicum-
que liberantur. At sanè non certissimè liberaren-
tur, sed cum maximâ incertitudine, imò casu, si
Deus, quando bonam cognitionem immittit, ne-
sciret utrum habitura esset effectum, necne. Sicut
si quis sagittam in incertum emitteret, dubius scopum
atingat, necne. Unde dicunt aliqui, quem
admodum is, qui primâ sagittâ in incertum emisit,
quæque metam non attingit, aliam & aliam eadem
ratione emittit donec una tandem ex iis scopum
tangat: sic Deus, inquit, quando primam cogi-
tationem, nescius utrum habitura sit effectum,
casso conatu immittit, aliam & aliam immittit de-
bet, donec tandem efficiat quod intendit. *Qui*
modus procedendi, quàm parum dignus Deo sit,
quis non videt? Imò etiamsi moralem quis con-
nexionem inter gratiam excitantem & conversio-
nem secuturam statuatur, adhuc non certissimè libe-
raretur homo ille, cum conversio ipsius non ha-
beat omnino infallibilem, & consequenter certissi-
mam connexionem cum gratiâ, seu illustratione à
Deo immisâ. Plura de hoc argumento infra,
dum de Prædestinatione & Providentiâ.

IV. *Scientia conditionata ad perfectam providentiam necessaria.*

V. *Virtus est, dicitur scilicet, si as scientia conditionata ad prævidentiam.*

Sicut scientia conditionata à Deo cæco modo procederet.

Moralis certitudo non sufficit ad providentiam.

SECTIO QUINTA.

Ratione probatur, dari in Deo Scientiam conditionatam.

I. RATIO demum Conclusionis est primò,
quam insinuavimus supra cum de cognitione
contingentium absolute futurorum; spectat quippe
ad perfectionem divinæ scientiæ, ut sciat quidquid
est scibile, & omni modo quo est scibile: sed con-
tingentia sub conditione futura, sunt aliquo modo
scibilia, cum & probabiliter cognoscantur à nobis
imperfectè de iis divinantibus; ergo à Deo, qui
habet infinitam vim & perspicacitatem in cogno-
scendo, sciri possunt clarissimè; infinita quippe
virtus cognoscendi non solum quid de facto est,
vel erit, sed quid in quavis rerum peristasi, & qua-
cunque conditione positâ esset, perfectissimè di-
scernit.

Omne scibile, eo modo, quo scibile est, à Deo debet cognosci.

II. Secundò probatur: sicut propositio de contin-
gente absolute futuro, est determinatè vel vera,
vel falsa, ita & propositio de contingente sub con-
ditione futuro; nec enim minus verum est, *Petrus*
dabit Paulo librum si petierit, posito quòd factâ pe-
titione, verè sit daturus, quàm, *Petrus absolute da-*
bit Paulo librum, quando absolute, & nullâ positâ
conditione, est daturus; & hic urgeri possunt om-
nia argumenta pro determinatâ veritate, vel falsi-
tate propositionum de futuro contingente absolute,
suprà posita. Confirmatur: qui dicit, *Petrus cras*
peccabit, si in tale consortium venerit, vel verum di-
cit, vel non: ergo Deus videns aliquem hoc dicen-
tem, novit utrum verum dicat, necne; indignum
enim Deo est scientiæ abyssus, ut aliquid ipsum la-
teat, vel ullius rei ignorantia labore.

Non minus conditionatè futura sciri debet Deo, quàm futura absolute.

III. Probatur tertio: Si enim Deus certissimè non
novit res omnes sub conditione futuras, potest ho-
mo, ut supra insinuavi, multa Deum interrogare,
ad quæ ipse non poterit respondere, quod per se
statim apparet indignissimum. Confirmatur: si
enim Deus de hisce rebus non habet certam planè
& infallibilem scientiam, sed tantum conjecturalem,
possemus interdum de ejus responsis dubitare;
quod, & contra conceptum omnium est, & ipsius
naturæ luminis contrarium, quod dicitur, responsa
Dei omnia esse oracula omnino certissima, & de
quibus vel minimum ambigere nefas sit. Sequela
autem probatur: per conjecturalem enim scientiam
non tollitur omnis ratio dubitandi, cum hu-
jusmodi scientia semper sit fallibilis; ergo respon-

Grave incommodum ex eo quòd Deum certò non cognoscat futura conditionata.

Debet Deum conjecturales scientia.

SECTIO SEXTA.

Diluuntur argumenta contra scientiam conditionatam.

OBJECTUR primò, multos ex Sanctis Patri-
bus scientiam mediam, seu conditionatam
negasse, imò ut noxiam rejecisse, utpote Semipe-
lagianorum erroris fundamentum. Respondetur,
Patres, non scientiam mediam, sed illius abusum im-
probare, ut supra, sect. quarta, fuisse ostensum est.
Quando verò S. Prosper, & S. Augustinus asserunt,
nihil præcisi posse, nisi quod absolute & reipsa
futurum est, *Præscientiam* sumunt in sensu illo ri-
gorosissimo, in fine sect. quartæ explicato.

Solum noto, hæc dicta Patrum, perinde adver-
sariis ac nobis, esse solvenda; nec enim, etiam po-
sito decreto conditionato sunt res illæ absolute futu-
ræ: ergo juxta hos Patres, nequeunt à Deo præ-
cognosci: cum tamen passim affirmant hi Aucto-
res, posse futura contingentia conditionata in de-
creto illo cognosci, quamvis actualem existentiam
nunquam sint habitura. Standum ergo solutioni
loco citato tradita, nec enim aliam quàm illam,
negant Patres.

Objicitur secundò, ex hac nostrâ sententiâ se-
qui, aliquid esse futurum sine decreto Dei, sine
omni enim decreto transit, secundum nos, objectum
de purè

I. *Patres non negant scientiam mediam.*

II. *Dicitur Deo certò non cognoscenti futura contingentia.*

III. *Objicitur, sequi, aliquid esse futurum sine decreto Dei.*

de purè possibili ad futurum conditionatè. Confirmatur: non potest aliquid esse absolute futurum sine decreto absoluto; ergo nec conditionatè futurum sine decreto conditionato. Ad tam argumentum, quàm Confirmationem respondetur, nihil transire posse de purè possibili ad futurum conditionatè, sine decreto Dei, non actu posito, sed conditionatè ponendo: de quo latius dictum est supra, sect. secundâ. Objectum ergo scientiæ Mediæ, seu conditionatæ, transit de purè possibili ad conditionatè futurum, si ponatur conditio; & consequenter, si alia etiam omnia ponantur quæ ad ponendam conditionem, & eliciendum consensum sunt necessaria, quorum unum est decretum Dei. Sicut tamen ut objectum sit conditionatè futurum, non requiritur ut conditio actu ponatur, sed solum quòd si poneretur conditio, objectum existeret, idem est de decreto; cuius promidè, non absoluta, sed conditionata tantum existentia est ad futuritionem conditionatam objecti necessaria.

Resp. requiritur decretum, non actu posito, sed conditionatè ponendum.

Quid ad futuritionem conditionatam objecti sit necessarium.

IV. Objectum conditionatum non esse scibile ante decretum Dei, cum ante illud, nullum habeat esse. Respondetur enim ad hoc ut à Deo cognoscatur, sufficere conditionatum illud esse, seu secundum quid, hoc est, quòd quamvis actu nullum habeat esse, nec in se, nec in causâ, haberet tamen, si omnia ad illius existentiam necessaria (inter quæ, ut proxime dixi, unum est decretum Dei) ponerentur. Quod etiam dicere debent adversarii, secundum quos, nec in causâ, haberet tamen, si omnia ad illius existentiam necessaria (inter quæ, ut proxime dixi, unum est decretum Dei) ponerentur. Quod etiam dicere debent adversarii, secundum quos, nec in causâ, haberet tamen, si omnia ad illius existentiam necessaria (inter quæ, ut proxime dixi, unum est decretum Dei) ponerentur.

V. Obicitur tertio: Si detur huiusmodi scientia Mediæ, sequitur, Deum videre opera conditionatè futura, & non ex gratiâ efficaci, quæ tali, gratiâ siquidem non est efficax, nisi in quantum datur ex Scientiâ Mediâ; scientia autem Mediæ non videt seipsam, ergo non videt opera illa procedere ex gratiâ ut efficaci. Respondetur, gratiâ, ut efficacem, dicere duo, vim physicam & operativam, & infallibilitatem: primum habet gratiâ ut auxiliium ex se adequatè; unde si homini daretur, & non ex Scientiâ Mediâ, non esset minus efficax hoc sensu, id est, non minorem haberet vim operativam, nec minus inferret effectum, consensum scilicet illius, qui per eam vocatur. Dico itaque, Deum, quamvis per scientiam mediâ, hanc ipsam scientiam non videat, videre nihilominus, opera bona procedere ex gratiâ efficaci ut efficaci; scientia enim Mediæ seu conditionata nullam vim operativam confert gratiæ, sed solum requiritur ex parte Dei, ut eum dirigat ad dandum gratiam efficacem, seu quæ de facto sit habitura effectum, potius quàm inefficacem: tota autem efficientia provenit ab auxilio.

Quid dicat gratiâ efficaci, ut efficiat.

VI. Obicitur quarto: Conditionalis propositio vera, est secundum nos illativa: ergo dari nequit scientia conditionata de actu vel effectu libero; ad hoc enim ut conditionalis sit illativa, debet antecedens, vel quasi antecedens, inferre consequens, quod tamen hic non contingit; nec enim valet, vocatur homo, ergo consentiet: forte enim non consentiet; ergo propositio conditionalis non est verâ in materiâ contingente, sed tantum in necessariâ. Respondetur, hoc antecedens, homo vocatur, vel sumi generatim pro omni vocatione, & in quibuscunque circumstantiis, & hoc sensu verum est, ut antecedens inferat consequens debere illud esse in materiâ necessariâ, quomodo loquitur S. Thomas in Opusc. 48. cap. 14. In materiâ quippe contingente sæpe antecedens non inferat consequens: hoc

Quando in propositione conditionalis antecedens inferat consequens.

mines namque frequenter vocantur & non consentiunt. Vel hoc antecedens homo vocatur, sumitur pro hoc homine qui hic & nunc, hac numero vocatione vocatur; ut autem huiusmodi conditionalis sit illativa, non requiritur ut sit necessaria, sed sufficit quòd de facto vocatio sit illatura consensum, quamvis liberè.

VII. Univerſim itaque loquendo, ad veritatem harum propositionum sufficit id quod importatur sub conditione in antecedente, vel quasi antecedente, posita conditione, verè inferre illud aliud, quod importatur in consequente; sive id præstet ut causa necessaria, sive libera, physica vel moralis, per quamcumque denique connexionem quam cum illo habet; omnibus enim his modis antecedens aliquod potest inferre consequens, idque æquali veritate, licet non æquali certitudine, sed vel morali, ut in hac propositione, Si Petrus in tale consortium eras incidat, peccabit; vel physica, ut in hac, Si ignis applicetur flamma, eam comburet; vel metaphysica, ut, Si sit homo, est animal. In Deo quidem æqualem habent omnes ejus actus certitudinem, sed hoc quia infinita simpliciter claritate videt quid sit futurum, & non merè habet scientiam deductam à rebus, ut in nobis contingit. Quod etiam fateri debent adversarii de contingentibus absolute futuris.

VII.

Quæcumque conexio sufficit in conditionatis, ut antecedens inferat consequens.

Obicitur quinto, Sequi, consensum nostrum futurum esse quid prius & prærequisitum ad prædestinationem nostram ad gratiam; quod tamen nullo modo videtur dicendum: jam enim incidere videmur in errorem Semipelagianorum: illa namque opera prævisa, sunt aliquo modo motivum divinæ voluntati ad hominem illum ad gratiam prædestinandum; ergo initium prædestinationis datur ex parte hominis. Sed, ut benè advertit Erice d. 7. cap. 11. num. 74. hoc argumentum solvi etiam debet ab adversariis; Deus enim, antequam hominem vocet, præscit, eum, si prædeterminaretur, convertendum, & plura habiturum merita, si sapius prædeterminetur. Reddere ergo rationem debent ipsi, cur Deus ab illis meritis non moveatur ad hominem illum vocandum, & gratiam ei largiendam.

VIII.

An consensus noster conditionatè futurus aliquo modo præcedat prædestinationem ad gratiam.

Resp. itaque, duplex esse genus motivorum; alterum per modum meriti, alterum per modum finis: licet ergo bona opera conditionatè tantum futura, non habeant vim sufficientem ad movendum per modum meriti, ad hoc enim requiritur verum exercitium liberi arbitrii, realiter à parte rei pro aliquâ differentiâ temporis positum; nec enim ad movendum ut detur præmium reale & verè existens, proportionatum est meritum non existens, & consequenter reipsâ nullum. Quare ad summum movere possunt merita conditionatè prævisa, ad præmium similiter conditionatum; quod tamen nunquam transibit in absolutum, nisi prius merita etiam transferint in absoluta. Bona ergo opera hoc modo prævisa, movere solum possunt per modum objecti, seu finis; quem quia intendit Deus, propterea dat hoc auxilium quod videt, si detur, fore efficax, potius quàm aliud quod prævidit, casu quo daretur, non habiturum effectum.

IX.

Duplex motivorum genus, per modum meriti, & finis.

Obicitur sexto: Nullam esse rationem cur Deus voluntatem Petri cognoscat, hoc potius facturam fuisse quàm oppositum, cum pro illo priori nihil sit, quod eam magis ad unam partem determinet quàm ad aliam. Respondetur, quamvis nullum sit ex parte cause determinativum, cum tamen Petrus, si talis ei detur inspiratio, sit de facto in alteram se partem determinaturus, Deus qui omnia nosse debet sicuti sunt, hoc etiam novit, non in

X.

Obi. Deus pro illo prioriter videret Petrum consenturum potius, quàm non consenturum.

Deus consensum Petri, non in causa videt, sed in ipso consensu.

causa, in illa enim nihil est quod antecederet connectatur magis cum consensu, quam cum negatione consensu, sed hanc Petri determinationem, seu consensum videt in ipso consensu, seu quia est futurum. Unde, sicut supra diximus de futuris contingentibus absolutis, ita hic dicimus de conditionatis, Deum scilicet illa cognoscere in seipsis immediate: licet namque futurio conditionata modò nihil sit, ad hoc tamen ut aliquid cognoscatur, non requiritur ut actu existat, cum & praterita cognoscantur: possibilia etiam, imò & impossibilia, actum intellectus terminant, ut supra fuisset dictum est. Ad hoc ergo ut cognoscantur hæc futura, sufficit quòd si ponatur talis conditio, habitura essent existentiam.

SECTIO SEPTIMA.

Scientia Media non tollit voluntatis humanæ libertatem.

I.
Obij. Scientia Mediam tollere libertatem.

Præcluditur responsio de paritate scientia visionis.

OBJICITUR itaque septimò: Scientiam Mediam tollere libertatem: posito enim auxilio & hac scientiâ, qua scilicet Deus novit, si auxilium, seu inspiratio detur Petro in talibus circumstantiis, ipsum consensurum; hoc, inquam, auxilio posito & scientiâ qua Deus novit, si detur, habiturum effectum, non potest non sequi consensus. Nec dicas eodem modo rem hic se habere sicut in scientia visionis, quâ posita, quamvis non possit non sequi effectus, non tamen tollitur libertas: hoc, inquam, non satisfacit; scientia enim visionis supponit effectum, seu consensum absolutè futurum, sicque eum subsequitur; at verò scientia conditionata antecedit consensum, nam antecedit auxilium, quod est causa consensu; hæc enim scientia dirigit Deum ad auxilium conferendum: ergo per eam antecederet inducitur in voluntatem necessitas, sicque tollitur libertas.

II.
Hoc argumentum circa libertatem aquè urget adversarios.

Sed contra primò: nam secundum contrariæ sententiæ auctores, videt Deus, si detur prædeterminatio physica, voluntatem liberè consensuram: si ergo scientia conditionata prædeterminationis, purificatâ conditione, seu posita prædeterminatione, juxta illos non tollit libertatem voluntatis, quomodo eam tollit scientia conditionata auxilii indifferentis?

III.
Scientia conditionata non est simpliciter antecedens, siquæ non tollit libertatem.

Ad argumentum itaque dico, scientiam conditionatam non esse quid simpliciter antecedens consensum, sed solum secundum quid; supponit namque consensum aliquo modo futurum, nempe conditionatè: nisi enim Petrus, si daretur tale auxilium, esset consensurus, non posset Deus habere hujusmodi scientiam conditionatam, utpote quæ non minus supponit objectum suum conditionatè futurum, quam scientia visionis supponit illud futurum absolutè.

IV.
Vitius ostenditur scientiam conditionatam, esse simpliciter consequentem.

Per Scientiam ergo conditionatam ideo solum novit Deus, Petrum, si ponatur in his circumstantiis, consensurum, quia reipsâ in iis est consensurus, sicque est quid consequens; unde & necessitas, si quam inducit, est similiter consequens, cum simpliciter fuerit in potestate Petri efficere ut Deus hanc scientiam non habuisset, sed contrariam; si enim Petrus, posita vocatione, non fuisset consensurus, Deus non scivisset, ipsum, si eam haberet, consensurum, sed non consensurum. Sicut ergo hæc scientia conditionata Dei fuit, ut ita dicam, in potestate Petri, qui scilicet eam potuisset impedire, & hac de causa est simpliciter consequens;

ita quicquid ad illam sequitur, necessariam cum ea habens connexionem, ceteri debet consequens, cum non minus in potestate Petri sit, potueritque illud impedire, quam scientiam, imò impeditâ scientiâ, de facto impedivisset.

Res hæc ulterius declaratur: Petrus, posita inspiratione, in instanti A elicit consensum liberè; nam est actus meritorius, & si inspiratio esset ad opus præceptum, illam rejiciendo peccaret; ergo liberè consentit vel non consentit, ergo verum erat dicere, si in instanti A detur ipsi inspiratio, consentiet liberè; ergo si homo quispiam, vel Angelus, diceret, Petrus, si in instanti A habeat talem inspirationem, liberè consentiet, verum diceret; ergo scit Deus, hanc ejus propositionem seu actum esse verum, cum necessariò sciat omne scibile; ergo novit objectum ita se habere, sed hoc cognoscit per scientiam conditionatam, cum objectum sit conditionatum, ergo hæc scientia non tollit libertatem, cum per eam judicet Deus, Petrum si eo instanti habeat talem inspirationem, liberè consensurum, alioqui hæc scientia seipsam argueret falsitatis.

Dices primò: Scientia conditionata supponit solum futuritionem conditionatam consensu, non absolutam; ergo antecedit consensum, sicque, cum stante illâ, non possit non sequi effectus, qui per illam prævidetur futurus, inferet voluntati necessitatem, idque antecederet, cum omnia principia antecedentia, necessariò connexa cum effectu, ferant secum necessitatem, & libertate privent.

Respondetur, ex duplici capite peccare hoc argumentum; primò, quòd supponat scientiam conditionatam esse principium influens in consensum; cum nihilominus hæc scientia non sit principium influens, sed quid tantum remotè applicans principia influentia; ab his autem desumitur mensura libertatis vel necessitatis actus elicti: si enim applicans sit liberum, principia autem immediata, & influentia quæ applicat, necessaria, actus horum naturam sequetur, & erit necessarius. Unde è contrario, si Deus (ut cum erroneè statuebant nonnulli ex antiquis Philosophis) necessariò ageret ad extra, si tamen eandem voluntatem humanam vel Angelicam tunc produceret, quam modò produxit liberè, non minus liberè actus suos eliceret, hæc voluntas, quam modò eos elicit: quod signum est, libertatem, vel necessitatem actuum adæquatè provenire à principis tantum immediate influentibus.

Secundum, in quo peccat hoc argumentum, est, quòd scientiâ conditionatam velit simpliciter antecedere consensum Petri absolutum; non enim illum antecedit simpliciter, sed tantum secundum quid: tum quia, ut supra dixi, est in nostrâ potestate efficere, ut Deus hanc scientiam conditionatam non habuerit: tum quia scientia hæc supponit consensum aliquo modo futurum, nempe conditionatè. Quamvis ergo ponatur scientia conditionata ante absolutam existentiam consensu, non tamen præcedit consensum simpliciter; id enim solum præcedit simpliciter, quod nullo modo supponit consensum futurum; hæc autem scientia supponit consensum aliquâ ratione futurum, in esse scilicet conditionato, sicque pendet à libertate aliquo modo, nempe conditionatè exercitâ, eamque subsequitur; nihil autem necessitat nisi quod simpliciter antecedit consensum, seu quod nullo modo supponit libertatem exercitam, ne quidem conditionatè.

Dices secundò: actus aliquis, ut liberè producat, procedere in statu absoluto ab iisdem principis debet, à quibus prævidebatur processurus conditionatè; hic autem mutantur principia; cum enim

V.
Persistentia scientia conditionata cum libertate, magis in particulari declaratur.

VI.
Dices, scientia conditionata præcedit consensum absolutum.

VII.
Scientia Media non est principium influens, sed quid applicans principia influentia in consensum.

Libertas, vel necessitas actus provenit à principis immediate influentibus.

VIII.
Scientia conditionata non antecedit simpliciter consensum absolutum.

Quod supponit futuritionem conditionatam, non antecedit simpliciter absolutum.

IX.
Quæ sententia in statu absoluta ab ipsam provenit.